

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 4Co/289/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8813203289
Dátum vydania rozhodnutia: 11. 11. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gabriela Klenková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8813203289.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD. a sudcov JUDr. Evy Šofrankovej a JUDr. Anny Ilčinovej v právnej veci žalobcu CD Consulting, s.r.o., Politických väzňů 1272/21, Nové Město, Praha 1, Česká republika, IČO: 26 429 705, právne zastúpený Fridrich Paľko, s.r.o., Grösslingova 4, Bratislava, IČO: 36 864 421 proti žalovanej Y. B., bytom S. XXX, o zaplatenie 380 Eur istiny s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Vranov nad Topľou č.k. 4C/493/2013-99 zo dňa 15.01.2015 takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok.

Žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudok súd prvého stupňa žalobu, ktorou sa žalobca domáhal zaplatenia istiny vo výške 380 Eur, zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne zo sumy 380 Eur od 27.12.2009 do dňa zaplatenia, ďalej 6 %-ného úroku z 380 Eur od 12.03.2010 do zaplatenia, ako aj zmenkovej odmeny vo výške 1/3-tiny percenta zmenkovej sumy, t. j. v sume 1,27 Eur zamietol. Poukázal na dôvody žaloby, ktorým je uplatnený nárok žalobcu podľa článku 4 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady /ES/ č. 861/2007 z 11.7.2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu a uviedol, že žalobca je indosatár, t.j. nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavila žalovaná 29.06.2009 na zmenkovú sumu 380 Eur, pričom sa zaviazala k úhrade zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne od 27.12.2009. V texte bol uvedený záväzok žalovanej, že zaplatí za túto zmenku pri predložení na rad zmenkovému veriteľovi. Indosovaná zmenka je podľa žalobcu vista zmenkou opatrená doložkou „na platenie predložiť v lehote štyroch rokov od vystavenia.“ Žalovaná ku dňu podania žaloby nezaplatila žiadnu sumu. Keďže zmenková istina je opatrená doložkou „bez protestu“, indosant nenechal vyššie uvedené skutočnosti zistiť verejnou listinou.

Súd poukázal na procesný postup spojený s postúpením veci a následným rozhodnutím Krajským súdom v Prešove o námietke žalobcu proti postúpeniu veci Okresnému súdu Prešov, a to uznesením č.k. 20Ncb/15/2013-31 zo dňa 30.07.2013, z ktorého vyplýva, že na konanie je miestne príslušný Okresný súd Vranov nad Topľou. Následne súd citoval článok 3 ods. 1, článok 5 ods. 1,2 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady /ES/ č. 861/2007 z 11.07.2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu. Ďalej poukázal na obsah výsledkov vykonaného dokazovania, oboznámenie sa s obsahom pripojených listinných dôkazov, a to zmluvy o úvere č. 8212706, ktorá bola uzavretá medzi žalovanou ako dlžníčkou a veriteľom spoločnosťou POHOTOVOSTĚ, s.r.o., Bratislava, Pribinova 25, IČO: 35 807 598 dňa 29.06.2009, na základe ktorej bol poskytnutý žalovanej úver vo výške 250 Eur, ktorý sa žalovaná zaviazala vrátiť zvýšený o príslušný poplatok vo výške 210 Eur, t.j. celkom 460 Eur, a to v 10-mesačných splátkach splatných po 46 Eur počnúc dňom 22.07.2009. Dňa 29.06.2009 žalovaná

vystavila v prospech spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s.r.o., Bratislava, zmenku, obsahom ktorej je záväzok zaplatiť za túto zmenku pri predložení na rad POHOTOVOSTĚ, s.r.o., Bratislava, Pribinova 25, IČO: 35 807 598 sumu 380 Eur so zmenkovým úrokom 0,25 % denne od 27.12.2009. Zmenka bola žalovanou vystavená ako vista zmenka opatrená doložkami „bez protestu“ a „na platenie predložiť v lehote štyroch rokov od vystavenia“, pričom bola prevedená indosamentom (rubopisom) na žalobcu. Súd považoval za preukázané, že zmenka, ktorú žalobca pripojil k žalobe bola vystavená ako zabezpečovací prostriedok z poskytnutého úveru, ktorý má povahu spotrebiteľského úveru. Na posúdenie obsahu spotrebiteľských zmlúv súd poukázal na článok 19 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady /ES/ č. 861/2007 z 11.07.2007, ktorým sa ustanovuje Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu a aplikoval rozhodné procesné právo, t.j. Občiansky súdny poriadok, Občiansky zákonník, zákon č. 258/2001 Zb. o spotrebiteľských úveroch v súlade so smernicou Rady 93/13/EHS z 05.04.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, Smernicu 2008/48/EHS o zmluvách o spotrebiteľskom úvere, Smernicu 2005/29/ES o nekalých praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu. Citoval článok I. § 75 zákona, § 11 ods. 1 zákona č. 191/1950 Zb. o zmenkách a šekoch (ďalej len Zákona o zmenkách a šekoch), ďalej ustanovenie § 52 ods. 1 - 4, § 53 ods. 1 - 3, 5, § 54 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka v znení účinnom do 28.02.2010, ďalej ustanovenie § 39 Občianskeho zákonníka, ako aj ustanovenie § 2 a § 4 ods. 6 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a uviedol, že právny vzťah medzi právnym predchodcom žalobcu posúdil ako vzťah spotrebiteľský, lebo žalovaná uzatvárala zmluvu o úvere ako občan, fyzická osoba na predtlačenom formulári, kde boli údaje vopred dané a dopisovali sa len osobné údaje dlžníka, výška poskytnutého úveru, výška splátok, ako aj počnajúci deň splatnosti, pričom v predtlačenej forme formulára bol obsiahnutý aj text, že sa zaväzuje dlžník zaplatiť veriteľovi sumu úveru zvýšenú o príslušný poplatok. Neoddeliteľnou súčasťou zmluvy o úvere boli všeobecné podmienky poskytnutia úveru, dohody o vyplnení zmenky a mediáčnej dohody. Taktiež sa strany dohodli, že v zmysle ustanovenia § 262 ods. 1 Obchodného zákonníka sa ich právne vzťahy budú spravovať Obchodným zákonníkom.

Súd s poukazom na ustanovenie § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy o úvere posudzoval právny vzťah ako vzťah spotrebiteľský s tým, že uviedol, že zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchýliť od Občianskeho zákonníka v neprospech spotrebiteľa a spotrebiteľ sa najmä nemôže vzdať svojich práv, ktoré mu Občiansky zákonník priznáva alebo si inak zhoršiť zmluvné povinnosti (§ 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka). V pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší (§ 54 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Žalovaná napriek tomu, že v konaní nenamietala, že zmenka je neplatná, súd skúmal jej platnosť, pretože mal za to, že princíp „vigilantibus iura scripta sunt“ (právo patrí bdelym) v spotrebiteľských veciach v konkrétnych súvislostiach ustupuje dôležitejšiemu princípu, ktorým je ochrana práv spotrebiteľa. Opakovane to konštatoval Najvyšší súd napr. v uznesení v sp. zn. 6M Cdo 9/2012 zo 16.01.2013, 6 Cdo 1/2012 z 21.03.2012 a 5 Cdo 61/2012. V danom prípade platí, že v konkrétnych súvislostiach ustupuje na strane spotrebiteľa dôležitejšiemu princípu, ktorým je princíp ochrany spotrebiteľa, vychádzajúc z povahy spotrebiteľských právnych vzťahov, reality praktického života, ako aj požiadavkám znalosti právnych predpisov. Účelom spotrebiteľského práva je poskytnúť spotrebiteľovi ochranu v prípade, keď môže dodávateľ zneužiť neinformovanosť spotrebiteľa tým, že do zmluvy zakomponuje zmluvné podmienky, ktoré sú v neprospech spotrebiteľa. V takýchto prípadoch je úlohou súdu ex offio skúmať prijateľnosť zmluvných podmienok a v prípade, že sú zmluvné podmienky neprijateľné, zabezpečiť účinnú ochranu spotrebiteľa. Poukázal na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie sp. zn. C-419/2011 zo 14.03.2013 vo veci Česká sporitelňa, a.s., proti V. R., v ktorom samotný Súdny dvor Európskej únie v konaní pri uplatnení práva zo zmenky z úradnej moci skúmal postavenie odporcu ako spotrebiteľa a uviedol, že sa jedná o vzťah uplatnený na základe zmenky ako abstraktného cenného papiera, avšak i napriek tomu, že je povinnosťou súdu skúmať postavenie odporcu ako spotrebiteľa. Ďalej poukázal aj na iné rozhodnutia súdov, napr. Súdneho dvora Európskej únie vo veci sp. zn. C-76/2010. Odčlenenie zmenkového abstraktného vzťahu od spotrebiteľského vzťahu nie je možné, pretože práve v spotrebiteľských vzťahoch bolo použitie zmenky regulované a obmedzené v § 4 ods. 6 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v rôznom znení do 31.12.2007 a od 01.01.2008. Posledná právna úprava vyplývajúca z ustanovenia § 17 ods. 3 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch zmenku v spotrebiteľských úveroch úplne zakazuje. Pokiaľ by došlo k odčleneniu abstraktného vzťahu zo zmenky, súd by nemohol v danom prípade aplikovať ustanovenia o ochrane spotrebiteľa, čím by došlo k zmareniu účelu spotrebiteľského práva. V takom prípade by zmluva

mohla obsahovať viaceré neprijateľné zmluvné podmienky, ktoré by však súd nemohol skúmať, čím by bolo spotrebiteľovi odopreté jeho právo na právnu ochranu.

Ďalej súd poukázal na ustanovenie § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka, ktorý demonštratívne určuje, čo je možné vyhodnotiť ako neprijateľné zmluvné podmienky a uviedol, že demonštratívny výpočet nekalých podmienok je potrebné doplniť aj ustanovením § 4 ods. 6 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, platného v čase uzavretia zmluvy o úvere, podľa ktorého veriteľ mohol prijať zmenku od spotrebiteľa, ak sa jednalo o zabezpečovaciu zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva vo výške maximálne 30 % istiny poskytnutého úveru. Z vykonaného dokazovania jednoznačne vyplýva, že uvedené podmienky neboli splnené, lebo istina poskytnutého úveru bola vo výške 250 Eur, pričom zmenka bola vystavená na sumu 380 Eur, a teda zmenková suma predstavuje 152 % z istiny úveru.

Ďalej súd poukázal na zmluvné dojednanie týkajúce sa dohody o vyplnení zmenky, ktorú dohodu považoval za neprijateľnú zmluvnú podmienku, ktorá výrazne vyznieva v neprospech spotrebiteľa s poukazom na ustanovenie § 53 ods. 4 písm. i), k), o) Občianskeho zákonníka a sleduje cieľ obísť právne predpisy týkajúce sa ochrany spotrebiteľa. Dohoda o vyplnení zmenky je v rozpore s ustanovením § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka s poukazom na to, že spotrebiteľské právo v čase uzavretia zmluvy nevyučovalo prijať od dlžníka zmenku, avšak len na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru. Rovnako sa pripúšťalo za určitých podmienok vyplniť zmenkovú sumu veriteľom do zákonom limitovanej výšky istiny a príslušenstva. Dohoda uzavretá v článku 17 všeobecných zmluvných podmienok však umožňuje vystaviť povinnému zmenku, v ktorej nie je vyplnená zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy, pričom zmenkovú sumu vyplní veriteľ v rozsahu všetkých jeho peňažných nárokov voči dlžníkovi, ktoré podľa uváženia veriteľa vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky. Takéto dojednanie nepožíva ochranu, a preto súd ho považoval za neprijateľné, a tým neplatné s poukazom na ustanovenie § 54 ods. 5 Občianskeho zákonníka, ako aj v zmysle § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka, čo je taktiež v rozpore s ustanovením § 53 ods. 4 písm. o) Občianskeho zákonníka. Dohoda o vyplnení zmenky uzavretá so spotrebiteľom, ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie, musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o možnosti voľby medzi viacerými riešeniami a informácie o tom, čo ktorá voľba konkrétne znamená. Žalovaná v porovnaní s právnym predchodcom žalobcu sa nachádzala v znevýhodnenom postavení, pokiaľ šlo o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti a táto situácia ju viedla k prístupiu na podmienky pripravené vopred právnym predchodcom žalobcu bez toho, aby mohla vplývať na ich obsah a aby si uvedomila ich následky. Vyplnením zmenky došlo k značnému zhoršeniu postavenia žalovanej, pretože práve právny predchodca žalobcu vyplnením zmenky nepochybne zamýšľal obísť zákonné ustanovenia na ochranu spotrebiteľa, pretože na základe takto vyplnenej zmenky požadoval zmenkový úrok vo výške 0,25 % denne, ktorý je vzhľadom na svoju výšku považovaný za v rozpore s dobrými mravmi a v spotrebiteľských vzťahov, t.j. neprípustný. Veriteľ ako dodávateľ finančnej služby mal postupovať s odbornou starostlivosťou a musel vedieť, že nemá používať neprijateľné podmienky a poznať aj dôsledky ich používania. Z tohto dôvodu súd prvého stupňa považoval zmenku za neplatnú, lebo bola vystavená v rozpore so zákonom vrátane dohody o vyplnení zmenky s poukazom na ustanovenie § 39 a rozpor s dobrými mravmi § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Z tohto dôvodu súd prvého stupňa žalobu zamietol.

O trovách konania účastníkov súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku tak, že žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

V zákonom stanovenej lehote podal proti rozsudku odvolanie žalobca. Namietal inú vadu konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ďalej, že účastníkovi bola postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom a napadnuté rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia. Uplatnené odvolacie dôvody bližšie konkretizoval s tým, že poukázal na abstraktný charakter zmenky, o ktorej mal súd prvého stupňa rozhodnúť, poukázal na procesný postup vyplývajúci z Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 z 11.7.2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veci s nízkou hodnotou sporu. Nesúhlasil s postupom súdu, ktorý vo veci vykonával dokazovanie v zmysle Občianskeho súdneho poriadku. Podľa jeho názoru súd prvého stupňa dospel na základe nesprávnych právnych predpisov k nesprávnej interpretácii príslušných právnych predpisov a práva Európskej únie. Dôkazné bremeno spočívalo na žalovanej v zmysle ust. § 17 Zákona o zmenkách a šekoch, ktorá bola oprávnená vznášať námietky proti zmenkovému nároku. Pri kauzálnych

námietkach preto nie je možné prenesenie dôkazného bremena zo žalovanej na žalobcu. Poukázal na iné rozhodnutia súdov, vrátane rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie vo veci C/419/11. Podľa jeho názoru v predmetnom konaní bola riešená iná situácia, či vôbec súd má právomoc o žalobe konať a rozhodnúť. Súdny dvor sa zaoberal postavením žalovaného ako spotrebiteľa iba z dôvodu, že tento namietal svoje postavenie a zároveň uvádzal bydlisko v Rakúsku. Na preukázanie postavenia spotrebiteľa nestačí len okolnosť, že zmenkový ručiteľ je fyzickou osobou. Vo vzťahu k zmenkovému úroku uviedol, že sadzba zmenkového úroku vo výške 0,25 % istiny na každý deň omeškania bola žalovanej známa v čase vystavenia zmenky. Aj v tejto veci poukázal na rozhodnutia iných súdov týkajúce sa obdobnej veci. Navrhol zmeniť napadnutý rozsudok a žalobe vyhovieť. Uplatnil si náhradu trov odvolacieho konania, ktoré špecifikoval.

Žalovaná sa k doručenému odvolaniu písomne nevyjadrila.

Krajský súd v Prešove (ďalej len odvolací súd) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 10 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku), preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 212 Občianskeho súdneho poriadku, s nariadením termínu verejného vyhlásenia rozhodnutia, ktorý bol oznámený na úradnej tabuli súdu, ako aj internetovej stránke (§ 214 ods. 2 v spojení s ust. § 156 ods. 1, 3 Občianskeho súdneho poriadku) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

Úlohou odvolacieho súdu v odvolaní namietanom nesprávne právne posúdenie bolo zistiť, či súd prvého stupňa na zistený skutkový stav správne aplikoval príslušné právne predpisy.

Nesprávnym právnym posúdením veci sa rozumie omyl súdu pri aplikácii práva. O omyl v aplikácii práva ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, než ktorý mal použiť, alebo ak použil síce správny právny predpis, ale ho nesprávne vyložil.

Oboznámením sa s obsahom spisu, výsledkami vykonaného dokazovania, zisteným skutkovým stavom odvolací súd zistil, že súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav veci, ako aj správne právne vec posúdil. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením uvedeným súdom prvého stupňa.

K odvolaniu žalobcu uvádza, že namietanú vadu konania, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, resp., žeby postupom súdu bolo odňatá možnosť konať pred súdom, odvolací súd nepovažoval za dôvodnú. Súd prvého stupňa v súlade s čl. 19, ako aj úvodnými ustanoveniami Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 z 11. 07. 2007 postupoval s tým, že aplikoval rozhodné vnútroštátne procesné právo, ak nariadil pojednávanie a vykonával dokazovanie oboznámením sa s obsahom pripojených listinných dôkazov, vzhľadom na posudzovanie aj základného záväzkového vzťahu, ktorým sa zmenka zabezpečovala, ako aj svojim postupom rešpektoval zásady vyplývajúce z Charty základných práv Európskej únie, ako aj rešpektoval právo na spravodlivý proces a zásadu kontradiktórneho procesu, najmä pri rozhodovaní o potrebe ústneho pojednávania, dôkazných prostriedkov v rozsahu, v akom sa vykonávajú dôkazy. Takýto procesný postup súdu nemožno považovať za postup, ktorým by bolo porušené právo účastníka na súdnu ochranu zaručeného Ústavou Slovenskej republiky. Uplatnené námietky preto odvolací súd nepovažoval za dôvodné.

Ani námietka týkajúca sa nesprávneho právneho posúdenia veci nebola opodstatnená. Súd prvého stupňa správne posudzoval i napriek abstraktnému charakteru zmenky, zmenku z titulu ex offa, a to z titulu absolútnej neplatnosti z dôvodu rozporu so zákonom, vrátane dohody o vyplňovacom práve, t. j. v rozpore s ust. § 39 Občianskeho zákonníka. Výkonu práva, ktorý nepožíva právnu ochranu, nebolo možné poskytnúť súdnu ochranu, na ktorú skutočnosť súd prvého stupňa taktiež správne poukázal, vrátane kolízie právnych noriem spojených za zachovaním a poskytnutím ochrany práv spotrebiteľa i napriek uplatnenému nároku zo zmenky.

K predmetnej otázke zaujal Najvyšší súd Slovenskej republiky spoločné stanovisko občianskoprávneho a obchodného kolégia na zasadnutí dňa 20.10.2015, podľa ktorého, ak navrhovateľ ako dôkaz osvedčenia uplatneného nároku doloží zmenku, platí bez ohľadu na povahu procesného nástroja, ktorý navrhovateľ použil, že,

I. 1. pokiaľ z akýchkoľvek okolností prejednávanej veci vyplynie konajúcemu súdu súvislosť s nekalou povahou, či prípustnosťou uplatneného nároku, je tento ex offa povinný zabezpečiť prieskum nároku v intenciách možnej absolútnej neplatnosti úkonu, v ktorom má nárok základ,

2. pokiaľ súd nevzhliadne žiadnu nekalosť, či neprípustnosť predloženého návrhu, súd pristúpi k prieskumu uplatneného nároku v rozmedzí, príp. vznesených námietok zohľadňujúc ich rozsah a povahu, pri rešpektovaní povinnosti posúdiť prípadnú absolútnu neplatnosť úkonu, ak to z vykonaného dokazovania vyplynie.

II. Ak je vystaviteľom zmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práva, aplikujúc právnu úpravu platnú a účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená.

III. Aj v prípade, že nie sú podané kauzálne námietky vystaviteľom zmenky (bez ohľadu na to, či je spotrebiteľom), ktorý je na starne žalovaného, je možné preskúmať a podľa okolností prípadu posúdiť nárok na uplatnený zmluvný úrok ako nárok uplatnený v rozpore s dobrými mravmi, ak výška uplatneného nároku podľa úvahy súdu takýto exces dosahuje.

Odvolačný súd nepovažoval odvolanie žalobcu za dôvodné, a preto napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny v súlade s ust. § 219 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

O trovách odvolacieho konania účastníkov odvolací súd rozhodol podľa čl. 16 a 19 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 z 11.7.2007 tak, že náhradu trov odvolacieho konania žalovanému nepriznal, lebo návrh na priznanie predložený nebol (§ 224 ods. 1 v spojení s ust. § 151 ods. 1 a § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku).

Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozsudku odvolanie nie je prípustné.